

"จันทรุปราคา"กับ"ทางช้างเผือก" 15มิถุนายน-ค่าคืนมองฟ้าสุดอัศจรรย์

นำเสนอเมื่อ : 14 มิ.ย. 2554

คืนวันที่ 15 ต่อเนื่องข้ามไปสู่วันใหม่ 16 มิถุนายน พ.ศ.2554 นี้ คนไทยจะมีโอกาสตื่นตายลความอัศจรรย์ของปรากฏการณ์สำคัญจากห้วงอวกาศถึง 2 วาระไปพร้อมๆ กัน นั่นคือ "จันทรุปราคาเต็มดวง" ครั้งแรกในรอบ 4 ปี รวมถึงปรากฏการณ์ "จันทรุปราคาบังดาวฤกษ์"

นอกจากนั้น ถ้าท้องฟ้าในพื้นที่ใดมืดมืดเพียงพอ ไม่มีแสงไฟรบกวน ยังมีโอกาสมองเห็นความงดงามของ "ทางช้างเผือก" ด้วยตาเปล่าอีกด้วย ขณะที่ดวงจันทร์ถูก "เงาโลก" บดบังทั้งดวง!

ดร.ศรัณย์ โปษยะจินดา รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (สอวท.) เปิดเผยให้ข้อมูล พร้อมกับชักชวนคนไทยอย่าพลาดชมปรากฏการณ์จากห้วงอวกาศครั้งสำคัญนี้ ระหว่างรวมงานแถลงข่าว 'จันทรุปราคาเต็มดวง/จันทรุปราคาบังดาวฤกษ์' เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา

คืนวันที่ 15 ถึงเช้ามืดของวันที่ 16 มิ.ย. 2554 เป็นครั้งแรกในรอบ 4 ปี ที่คนไทยจะได้เห็นปรากฏการณ์จันทรุปราคาเต็มดวงในประเทศไทย

โดยดวงจันทร์จะ 'เริ่ม' เข้าสู่เงามืดของโลก เวลาประมาณ 01.22 น. วันที่ 16 มิ.ย.

จากนั้นจะเข้าสู่ช่วง 'คราสเต็มดวง' หรือ บังเต็มดวง ตั้งแต่ 02.22 น. ถึง 04.03 น. ซึ่งจะทำให้เราจะมองเห็นดวงจันทร์เป็น 'สีแดงอิฐ' ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ สูงจาก 'เส้นขอบฟ้า' ราว 30 องศา

คนไทยสามารถชมปรากฏการณ์นี้ได้ด้วยตาเปล่าในทุกภูมิภาคของประเทศ

นอกจากนี้ หากท้องฟ้าใส ไม่มีเมฆ และไม่มีแสงไฟรบกวนจะมีโอกาสเห็น 'ทางช้างเผือก' ในคืนวันเพ็ญขณะที่ดวงจันทร์ถูกเงาโลกบดบังทั้งดวงอีกด้วย

"ปรากฏการณ์ทางช้างเผือกที่เห็นอย่างชัดเจนครั้งนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยนัก การเกิดจันทรุปราคา ในวันที่ 16 มิ.ย. คนไทยชมปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ด้วยตาเปล่าในทุกภูมิภาคของประเทศค่อนข้างชัดเจน โดยมองไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้

ควรเลือกสถานที่ค่อนข้างมืด ไร้แสงรบกวนจากเมือง? หากใช้กล้องสองตา? หรือกล้องโทรทรรศน์จะเห็นจันทร์ปรากฏชัดมากขึ้น ส่วนจันทร์ปรากฏครั้งต่อไปจะเกิดขึ้นในเดือนมกราคม วันที่ 10 ธ.ค. 2554" รองผอ.สตร.กลาว

ดร.ศรัณย์ แนะนำว่า สำหรับการตั้งจุดสังเกตปรากฏการณ์จันทร์ปรากฏเต็มดวงวันที่ 15-16 มิ.ย.นี้ ทางสถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (สตร.) ร่วมกับเครือข่ายทางดาราศาสตร์ในจังหวัดฉะเชิงเทรา และสงขลา กำหนดตั้งจุดสังเกตปรากฏการณ์ดังกล่าว

โดยตั้งกล้องโทรทรรศน์ที่มีความยาว โฟกัสกว่า 800 มิลลิเมตร เพื่อสังเกตปรากฏการณ์จันทร์ปรากฏ และจะถ่ายภาพปรากฏการณ์จันทร์ปรากฏเต็มดวงจากทั้งสามแห่ง ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของสถาบัน ที่เว็บไซต์ www.narit.or.th

สำหรับผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมชมจันทร์ปรากฏเต็มดวงกับสตร. ได้ตามสถานที่ต่อไปนี้

จ.เชียงใหม่ จุดถ่ายภาพทดสอบและตั้งกล้องโทรทรรศน์สังเกตปรากฏการณ์ บริเวณดูาดฟ้า ชั้น 3 อาคารสตร. ถนนห้วยแก้ว อำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ติดต่อขอรับบัตรเข้าร่วมกิจกรรมได้ที่ สำนักบริการวิชาการและสื่อสารทางดาราศาสตร์ สตร. ถนนห้วยแก้ว จนถึงวันที่ 15 มิ.ย. 2554 หรือสอบถามโทร. 0-5322-5569 ต่อ 305 รับจำนวนจำกัด 100 คน

จ.ฉะเชิงเทรา และชลบุรี จะตั้งจุดถ่ายภาพทดสอบ บริเวณหอดูดาวบัณฑิต อำเภอแปลงยาว ฉะเชิงเทรา และจัดกิจกรรมให้ผู้สนใจร่วมสังเกตปรากฏการณ์จากกล้องโทรทรรศน์อีก 3 จุด ได้แก่ โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ อำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา โรงเรียนไพฑูริย์วิทยา อำเภอแปลงยาว ฉะเชิงเทรา และโรงเรียนชลราษฎรอำรุง อำเภอเมือง ชลบุรี

ส่วนจ.สงขลา จะตั้งจุดถ่ายภาพทดสอบและจัดกิจกรรมให้ผู้สนใจร่วมสัมผัสปรากฏการณ์จันทร์ปรากฏอย่างใกล้ชิดที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

นอกจากนี้ ดร.ศรัณย์กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า วันที่ 16 มิ.ย. 2554 นอกจากคนไทยจะได้ชมปรากฏการณ์จันทร์ปรากฏเต็มดวงแล้ว ยังมีอีกหนึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน นั่นคือ

ขณะที่ดวงจันทร์เคลื่อนที่เข้าไปในเงาของโลกเกือบเต็มดวงนั้น ดวงจันทร์ยังเคลื่อนที่ไปยังดาวฤกษ์ที่ชื่อว่า "51 Ophiuchi" (51 โอฟีอูซซี) หรือ "ดาว 51 คนแบกงู" อีกด้วย

เราจะมองเห็นดาวฤกษ์ 51 Ophiuchi เริ่มหายเข้าไปหลังดวงจันทร์สีแดงอิฐ ในเวลาประมาณ 02.08 น. และจะโผล่พ้นดวงจันทร์ออกมาในเวลาประมาณ 02.12 น.

"ดาวฤกษ์ 51 Ophiuchi เป็นดาวฤกษ์สีขาวที่อยู่นอกระบบสุริยะ มีขนาดใหญ่กว่าดวงอาทิตย์มาก แต่อยู่ไกลจากโลกมากถึง 446.35 ปีแสง ดังนั้น เราอาจมองเห็นดาวฤกษ์นี้ด้วยตาเปล่าได้ไม่เด่นชัดมากนัก สำหรับผู้ที่สนใจติดตามปรากฏการณ์บนฟากฟ้าอย่างพลาด เพราะถือว่าเป็นปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่หาดูได้ไม่บ่อยนัก" ดร.ศรัณย์ เผย

สำหรับจันทรุปราคาครั้งนี้มีระยะเต็มดวงยาวนานถึง 1 ชม. 40 นาที 52 วินาที ทำลายสถิติจันทรุปราคาเต็มดวงในไทยในอดีต เมื่อ 16 ก.ค. 2543 หลังจากปี 2554 จันทรุปราคาเต็มดวงที่มีระยะเวลามีดเต็มดวงนานเกิน 100 นาที จะเกิดขึ้นอีกครั้งในวันที่ 28 กรกฎาคม 2561 ซึ่งสามารถเห็นได้ในประเทศไทยอีกเช่นกัน

ด้าน วรเชษฐ์ บุญปลอด กรรมการวิชาการ สมาคมดาราศาสตร์ไทย ระบุว่า นานเกือบ 4 ปีมาแล้วที่ประเทศไทยไม่มีโอกาสได้เห็นจันทรุปราคาเต็มดวง

ปีนี้เกิดจันทรุปราคาเต็มดวงขึ้น 2 ครั้ง ทั้งคู่สามารถเห็นได้ในประเทศไทย

โดยครั้งแรกเกิดขึ้นในเวลากลางดึกของคืนวันพุธที่ 15 มิ.ย. 2554 เข้าสู่ขั้วมีดวันที่ 16 มิ.ย. และครั้งที่ 2 ในคืนวันที่ 10 ธ.ค.2554

จันทรุปราคาเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ เกิดขึ้นเมื่อดวงอาทิตย์ โลก และดวงจันทร์ มาเรียงอยู่ในแนวเดียวกัน จนทำให้ดวงจันทร์ผ่านเงาของโลกซึ่งทอดยาวออกไปในอวกาศ

เงาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เงามืด และ เงามัว เงามัวเป็นส่วนที่จางมาก เรามักสังเกตเห็นมีการเปลี่ยนแปลงกับดวงจันทร์ขณะที่ดวงจันทร์อยู่ในเงามัว ยกเว้นกรณีที่ดวงจันทร์อยู่ในเงาลึกมากพอ

หากดวงจันทร์ทั้งดวงเคลื่อนผ่านเข้าไปในเงามืด เรียกว่า 'จันทรุปราคาเต็มดวง' เฉลี่ยเกิดขึ้นประมาณ 70 ครั้งต่อศตวรรษ

จันทรุปราคาหลายครั้งที่มีเพียงบางส่วนของดวงจันทร์เท่านั้นที่ผ่านเข้าไปในเงามืด เรียกว่า 'จันทรุปราคาบางส่วน' เฉลี่ยเกิดขึ้นประมาณ 84 ครั้งต่อศตวรรษ (สถิติในช่วง 2,000 ปีก่อนคริสตศักราช ถึง ค.ศ.3000)

สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งบนพื้นโลกไม่สามารถสังเกตเห็นจันทรุปราคาได้ทุกครั้ง ขึ้นอยู่กับว่าขณะเกิดปรากฏการณ์เป็นเวลากลางคืนในท้องถิ่นนั้นๆ หรือไม่

เพราะเมื่อเกิดจันทรุปราคาแล้ว เฉพาะซีกโลกด้าน 'กลางคืน' เท่านั้นที่สังเกตเห็นปรากฏการณ์นี้ได้ แต่นั่นเป็นสาเหตุที่ทำให้เรามีโอกาสเห็นจันทรุปราคาได้บ่อยกว่าสุริยุปราคา

วรเชษฐให้ข้อมูลเกี่ยวกับลำดับการเกิดจันทรุปราคาเต็มดวง 15-16 มิ.ย.นี้ ว่า

คนไทยเฝ้ารอสังเกตการณ์ได้ตั้งแต่คืนวันพุธที่ 15 มิ.ย. โดยดวงจันทร์เริ่มตะแงบมาในเวลา 00.25 น. ของวันที่ 16 มิ.ย. แต่เราจะสังเกตไม่พบการเปลี่ยนแปลงจนกระทั่งดวงจันทร์เข้าไปในเงามัวลึกมากยิ่งขึ้น

คาดว่าจะเริ่มสังเกตว่าพื้นผิวดวงจันทร์โดยรวมดูหมองคล้ำลง ตั้งแต่เวลาประมาณตี 1 หรือหลังจากนั้นไม่นาน โดยเฉพาะ 'พื้นผิวดานตะวันออก' ของดวงจันทร์

จันทรุปราคาบางส่วนเริ่มขึ้นเวลา 01.23 น. เป็นจังหวะที่เริ่มเห็นขอบดวงจันทร์แหวก เนื่องจากสัมผัสกับเงามืดของโลก ขณะนั้นดวงจันทร์อยู่สูงบนท้องฟ้าทิศใต้ เยื้องไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ เมื่อเวลาผ่านไปดวงจันทร์จะเข้าไปในเงามืดลึกมากขึ้นเรื่อยๆ

เวลาเกือบตี 2 จะเห็นดวงจันทร์ถูกบังครึ่งดวง

จากนั้นเริ่ม 'บังหมดทั้งดวง' ในเวลา 02.22 น.

"ขณะเกิดจันทรุปราคาเต็มดวง ดวงจันทร์ถูกเงาโลกบดบังหมดทั้งดวง แต่ดวงจันทร์ก็ไม่ได้มืดมืด เราสามารถมองเห็นดวงจันทร์มีสีน้ำตาล ส้ม หรือแดง และอาจมีสีฟ้าปะปนอยู่ได้เล็กน้อย

เวลา 03.13 น. ดวงจันทร์เข้าใกล้ศูนย์กลางเงาโลกมากที่สุด คาดหมายได้ว่าเป็นเวลาที่ดวงจันทร์มืดคล้ำที่สุด (หากท้องฟ้าเปิดตลอดปรากฏการณ์) จากนั้นเวลา 04.03 น. เป็นเวลาที่จันทรุปราคาเต็มดวงสิ้นสุดลง รวมแล้วเกิดจันทรุปราคาเต็มดวงยาวนานถึง 1 ชั่วโมง 40 นาที ขณะสิ้นสุดจันทรุปราคาเต็มดวง ดวงจันทร์อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้"

"ช่วงที่เกิดจันทรุปราคา ดวงจันทร์อยู่ในกลุ่มดาวคนแบกงู ตรงกลางระหว่างกลุ่มดาวแมงป่องกับกลุ่มดาวคนยิงธนู หากอยู่ในที่มีมืด ห่างจากเมืองใหญ่ ไม่มีแสงไฟรบกวนมากนัก และไม่มีเมฆฝนบดบัง จะมีโอกาสเห็นทางช้างเผือกอยู่เบื้องหลังดวงจันทร์ได้ชัดเจน

ผู้ที่มีกล้องสองตาหรือกล้องโทรทรรศน์ สามารถสังเกตได้ว่าขณะเริ่มเกิดจันทรุปราคาเต็มดวง มีดาวฤกษ์ดวงหนึ่งอยู่ใกล้ขอบด้านทิศตะวันออกของดวงจันทร์ ดาวดวงนี้คือดาว 51 คนแบกงู โชติมาตร +4.8 ดวงจันทร์จะบังดาวฤกษ์ดวงนี้ขณะเกิดจันทรุปราคาเต็มดวง เมื่อสิ้นสุดการบังแล้ว ดาว 51 คนแบกงูก็จะกลับมาปรากฏที่ขอบอีกด้านหนึ่งของดวงจันทร์" วรเชษฐ ระบุ

จันทรุปราคาเต็มดวง-จันทรุปราคาบังดาวฤกษ์-ทางช้างเผือก มหัศจรรย์งดงามจับใจแค่ไหน อย่าพลาด 15-16 มิ.ย.นี้ โปรดจับจ้องท้องฟ้ายามรัตติกาลโดยพร้อมเพรียงกัน!

ขอบคุณที่มาจาก [ข่าวสดออนไลน์](#)